

A magyar gazdasági jólét utja

Surányi-Unger Tivadar tanulmánya gazdaságpolitikánk jövő feladatairól

Surányi-Unger Tivadarnak, a szegedi egyetem nemzetgazdaság- és pénzügytani professzorának tollából nagy feltűnést keltő munka jelent meg gazdasági jólétünk várható további fejlődéséről.

A könyv első részében szembeszökő vonásokkal emeli ki a szabad tőkegazdaság és az irányított gazdaság közötti különbségeket. A gazdasági rendszerek csak addig fejlődhetnek, virágozhatnak, ameddig összeütközésbe nem kerülnek a széles tömegek áramlataival. A szabad tőkegazdaság fejlődőképes és virágzó termelési rendszer volt mindaddig, ameddig a polikális szabadelvűség, az anyanyelvűség, az egyéniség és társadalompolitikai síkon az osztálygazság volt a tömegek világnézeti szemléletének alappillére. Az újkor egyénies és anyagi törekvései szükségképp szűlték és fejlesztették naggyá a kapitalista termelési rendszert. Azonnal megtorpant azonban fejlődésében e rendszer, amint az egyénies szemlélet helyett a nemzetiség eszméje kezdte átíratni a tömegeket s amint a jövedelemelosztás visszasságai is egyre szembeszökőbbek lettek.

Az egész XIX. század a virágkorát élő kapitalizmus és a frissen fölszökő nacionalista elemekkel átszőtt kötött gazdasági rendszer lassan kibontakozó küzdelmében telt el. A világháború kitöréséig azonban nem sikerült háttérbe szorítani a szabad tőkegazdasági rendszert. Ezzel szemben a huszas és a harmincas évek elején három nagyhatalom: Oroszország, Olaszország és Németország szakított a régi rendszerrel. Az évtizedenként reánkzuduló világgazdasági válsághullámok is a kapitalista rendszer megvénülését bizonyították.

A rendszerek közötti kiegyenlítődés azonban ritkán sikerül megrázkódtatás nélkül. A most folyó háború mozgató okai is a két rendszer elméleti és gyakorlati ellentéteibe gyökereznek. A háború mikénti eldőlte azonban egyúttal a két rendszer jövőjét is eldőnti. Ha a nyugati hatalmak győznek, akkor előreláthatólag a tengelyhatalmaknak kell visszakanyarodniuk a tőkegazdaság újára. Ha azonban Németország és Olaszország győz, akkor valószínűnek látszik, hogy a többi európai országnak kell termelési rendszerét hozzájuk idomítania.

Az új rendszer bírálat nélküli átvétele sok nemzeti értéket sorvasztana el, viszont a régi rendszerhez való göresös maradi ragaszkodás a nemzeti fejlődés útjait torlaszolná el. Ki világítsa meg a jövő útjait, mihez ragaszkodjunk és mit vessünk el? E nehéz kérdésekre csak a tudomány adhat tárgyilagos feleletet. A termelés sorsdöntő korszakaiban fokozódik a gazdaságtudomány jelentősége és szerepe. Bár a gazdaságtudomány nagy áldozatnak érzi ha forrásban lévő, kialakuló erőkert kell felmérnie és elbírálnia, mégis vállalnia kell az irányítást feladatát s az ebből fakadó felelősséget.

A továbbiakban a szerző rámutat arra a lassú fejlődésmentre, amelynek során közszükségleteink közül egyre több és több alakul át közületi szükségletté, ami egyúttal a közület megismosodását, egyéni életünkbe való egyre gyakoribb és mélyebb beavatkozását vonja maga után.

A beavatkozás eszközeinek ismertetése után képet kapunk az „Új Európa” közigazdasága felé eddig már megtett lépésekről. A német és olasz gazdasági rendszer legjellemzőbb vonásai: az önműködő piaci törvények irányító hatalmának csökkenése, a termelés, fogyasztás és jövedelemelosztás közületi irányítása, közületileg irányított külkereskedelem, a tőkegazdasági alapintézmények megtartása, de egyszerű, egységes és határozott gazdasági irányítás, testületi és rendi szervezetek képzése stb.

A tengelyhatalmakkal kapcsolatban álló államok is egyre erősebben érzik az új rendszer átvételének szükségességét. E szükségérzeteknek azonban pillanatnyilag még sok tényleges erő szegül ellen. Így pl. a gyors elhatározások szükségességével szemben áll ez államok elavult közigazgatási szervezetének nehézsége. A tőkeképződés főforrásai a szóban forgó államokban ma még a nagy jövedelmek. A jövedelemelosztás egészségesebbé tétele viszont lecsapolja ezeket s ma még működő tőkeképző forrásokat. Ugyanígy mélyreható ellentéteket mutat ki a szerző a tervgazdaság, a pénz- és hitelpolitika, a jövedelemelosztás, a közigazgatási szakértelem szerepe és a külkereskedelem síkjain is.

A munka második része a magyar gazdasági megújulás alapjait mutatja be. E helyen tőkegazdaságunk sikereiről és balsikereiről, Magyaror-

szág és a tengelyhatalmak gazdálkodási előfeltételeinek hasonlatosságairól és különbségeiről kapunk képet.

Surányi-Unger a magyar tervgazdaság jövő célkitűzéseit az alábbiakban foglalja össze és fejti ki részletesen:

Célkitűzéseinknek rugalmasnak kell lenniök. Az elszakított országrészek visszacsatolását gazdaságilag is elő kell készítenünk. Nemzeti tőkeállományunkat fejleszteni kell, egyenletesebbé kell tennünk jövedelemelosztásunkat és szervesebben kell betagozolnunk az új európai gazdasági körzetbe.

A célkitűzések ismertetése után felsorolja azokat az általános szervezeti újításokat is, amelyek az érintett célokhoz vezetnek. Ilyenek: nemzetgazdasági vezérkar létesítése, gazdasági közgaz-

gatásunk központi szerveinek célszerűbb tagolása, egységes hivatási szervezet kiépítése, a kötelező munkaszolgálat fejlesztése. A tőkefejlesztés érdekében a szerző szükségét látja a nagy tömegek takarékoságának előmozdítását és hitelszervezetünk javítását.

A termelés irányításával kapcsolatban kiemeli a mezőgazdaság fokozottabb irányításának, belterjesebbé tételének, a talajerőgazdálkodásnak és a tagosításnak szükségességét. Az ipar irányítása érdekében szükségesnek tartja ipari központ létesítését, egyes iparcikkek fokozottabb gyártását, a fogyasztószövetkezetek támogatását.

A jövedelemelosztás irányításával kapcsolatban felveti a jövedelmi határok megállapításának szükségességét. Végül a családvédelem eszközeit foglalja össze.

A munka a szerző két évtizedes tudományos kutatásainak szerkesztett, egyenesvonalú továbbfejlesztése. A felvetett problémák időszerezése s a tanulmány ritkaság, világos nyelvezete, szélesebb rétegeink számára is érdekesítővé teszi olvasását.

Olti Vilmos dr.

Terményeit tüzkár általánbiztosítás keretében biztosíthatja legolcsóbban!

Nyári-séta a „fürdőjelle” körül

Szeged most már hivatalosan is *fürdőváros*; írásban van nem lehet letagadni. De mégis valami baj lappang e jelle körül. Legalább is az idén nyáron ámbár lehet, hogy csak a kezdet nehéz, jövőre már más-keppen lesz minden.

Nem volt tehát igazuk azoknak, akik kishitűek voltak a bürokráciával szemben, mert íme, akármilyen sokára és lassan is, végre csak megjött a fürdő-jelle adományozása. Megjött a huncut kis engedély kíméletlenül, meg sem várta az ősz, vagy telet, bekocogott elég idejében még javában dült a nyár, jött, mondom s megállt Szeged kapui előtt. Teljes aktahosszában kiegyenesedett s így szólt:

— *En vagyok az Engedély*, te vagy a város s néked van fürdő. Ez nem is lenne nagy baj, csak hogy ti nem tudtok egymással rendesen megélni. Ami érthető is, mivel nem volt sem címek, sem jellegtek. S ez nagy szomorúságot okozott szíveteknek.

— Mától kezdve azonban megszűnik a búsulás — folytatta lágyan —, örömhirt mondok nektek: sokévtizedes kipróbált türelmetek elveszi jutalmát. Az a szerény kérelmek, amit még a Tisza szabályozásakor nyújtottatok be, kérve benne a fürdőjelleget, *mostan beteljesedik...*

Itt megállt a kis aktaszónok, nagyot fújt, többször aláírta magát, majd három-négy bélyegzővel látta el szabadon, lebegő részeit, villámgyorsan átsuhant hűs iktatóhivatalon, ahonnan egyre tintafoltosabb ruhában jött ki. Mély lélekzetet vett, szokásból még végigszaladt többtucat íróasztalon, de nem pihent meg egy fiókban sem, s máris ott állt a jámboran és türelmesen várakozó szegediek előtt, akik Szeged küszöbén ültek. Intett nekik, hogy hagyják abba a szalonnázást s megszólalt újra:

— Ne feledjétek, amit mondtam: *En vagyok az Engedély*, ti vagytok a város s nektek van fürdőtök. Legyen a ti nevetek mától kezdve fürdőváros, nesztek, itt a jelle is, — kerek gölyöszerű- valamin dobott a földre.

A szegediek nyugodtan ültek tovább a küszöbön, gondolták, fontos, hogy már itt van, most már ráérnek felvenni. A gömbölyű-jelle azonban el kezdett főrogni, majd gürülni, eleinte lassan, aztán egyre gyorsabban, úgyhogy mire a derék küszöbön ülők felkászolódtak már el is tűnt s

ők egyedül maradtak a várossal, a fürdővel meg a jelle elnevezéssel.

Mert maga a tényleges fürdőjelle, ami vendéget és jóidőt is jelent, teljesen élvezett. S itt van az a baj, amire ékkünk elején remegő kézzel céloztunk. Ezelőtt ugyanis, amíg nem volt hivatalosan fürdőjellegünk, ha vendég nem is, de volt jóidő. De most, amióta elismerték a hatóságok is, nem dicsekvésköz mondjuk, de jólesik az utódok előtt hangöztatni, — *hogyan milyen óriási körültekintéssel építettük városunkat a Tisza mellé, s megadták a vízijelleget, nincs se vendég, se jóidő*

Az sem lehetetlen, hogy nem hajtották végre kellően a rendeletet. Tessék tehát érvényt szerezni ennek a jellegnek: *jóidő-fizető fürdővendégeket és hozzávaló meleg időt kérünk!*

Most már eláruljuk azt is, hogy nem is fontos, hogy meg legyen a fürdőjellegünk, s ennek hiányát könnyen *eltitkolhatnánk* a fürdővendégek előtt. Sőt, szerény nézetünk szerint, nem is szabad annyira elkényeztetni azt a fürdővendéget, hogy részesevé tesszük nehezen megszerzett jellegünknek. Egyék, igyék, pihenjen, esónakázzon, fürödjön, de jelle nélkül. Mit kell azt neki tudnia, hogy modern fürdővárosban van. Hadd higye azt, hogy kint szenved valahol a bugaci pusztán. Mert ha lerántanánk a leplet fürdőjellegünk titkáról, rögtön kinyílna mindegyik szemé s annyira megnőne az igényük, hogy meg mi sem tudnánk kielégíteni. Noha ezekre igazán szépen fel vagyunk készülve s büszkén megálljuk helyünket még azokkal a városokkal is, ahol még ennyi sincs.

Fürdőügyi szakértőnk szerint, pedig az igazán nem csálétek az idegen számára, hogy *földru jeggyel* utazhatnak ide. Lehet, hogy ennek régebben volt tsabereje, de ma már nincs, mivel, *akinek ennyi pénze sincs, az így sem tud eljönni, akinek pedig van pénze az nem ide jön.*

Megállapítható tehát, hogy amióta fürdőváros-jellegünk van, azóta *sem fürdővendég, sem fürdőidő...* Ha nem lehet másképpen segíteni, *vonják vissza az engedélyt, hogy legalább jó időnk legyen, úgy, mint tavaly, meg azelőtt nekünk szegedieknek.*

Nem mintha a szegedi ember lejárna fürödni a Tiszára, de legyen azért jó idő. *Jó az, ha van. Legfeljebb a jelleget tesszük ki, hadd süsse a nap. Üsse kö, süsse nap!*

Báza

Gyermekkoszik
már 40 pengőért,
sportkoszik 20 pengőtől kaphatók, vitéz **Kallayné** gyermekkoszigi-Felelősségteljes munka. Kallayné gyermekkoszigi-rában Kályária u 44

Vitézkötést Sashegyitől
Kizyó-utca 4. Bagolyvár mellett.